

Ed.

256. Frumvarp til laga

[142. mál]

um breyting á lögum nr. 40 1960, um takmarkað leyfi til dragnótaveiða í fiskveiðilandhelgi Íslands undir vísindalegu eftirliti.

Flm.: Jón Árnason, Eggert G. Þorsteinsson, Björn Jónsson,
Ásgeir Bjarnason.

1. gr.

Á eftir orðunum „að dragnótaveiði sé heimil á tilteknu svæði eða svæðum“ í 2. málsgr. 1. gr. laganna komi: annars staðar en í Faxaflóa.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Á síðasta þingi flutti Jón Árnason frumvarp samhljóða þessu. Frumvarpið hlaut þá eigi fullnaðarafgreiðslu og er því endurflutt nú. Eftirfarandi greinargerð fylgdi frumvarpinu:

Stærsti sigur, sem Íslendingum hefur í skaut fallið á sviði atvinnumála, er án alls efa alþjóðaviðurkenning á rétti vorum til 12 mílna fiskveiðilandhelginnar við strendur landsins. Með þessum mikilsverða áfanga hafa Íslendingar öðlazzt til eigin afnota öll yfirráð yfir auðugustu fiskimiðum á stórum hafsvæðum umhverfis landið og auk þess allar fiskveiðar á flóum og fjörðum inni.

Af þessu leiðir, að Íslendingar einir hafa í sinni hendi fullan og óskoraðan rétt til þess að gera hverjar þær ráðstafanir, sem þurfa þykir, til þess að vernda allar uppeldisstöðvar ungfisksins, í flóum og fjörðum, fyrir þeirri rányrkju, sem stafar af hvers konar botnvörpu- og dragnótaveiðum.

Eins og nú er komið tækni í fiskveiðunum, er þess vissulega full þörf, að allur varnaður sé á hafður að vernda aðaluppeldisstöðvar ungfisksins á vaxtarskeiði hans.

Eigi verður um það deilt, að Faxaflói er ein allra þýðingarmesta fiskuppeldisstöðin við strendur þessa lands. Kemur þar til meðal annars, að Faxaflói liggur næst aðal hrygningarstöðvunum við suðurströnd landsins, þangað er ungvíðinu næst að leita skjóls og þar eru öll hin ákjósanlegustu skilyrði frá náttúrunnar hendi til vaxtar og viðgangs.

Á engu hafsvæði hér við land hafa verið gerðar jafnýtarlegar vísindarannsóknir á þessu sviði og í Faxaflóa. Meðan vér áttum við að búa fiskveiðilandhelgi, sem aðeins náði 3 sjómílur frá ströndinni, voru af íslenskum og erlendum fiskifræðingum gerðar margendurteknar rannsóknir í þessu efni.

Niðurstöður þeirra rannsókna vöktu á sínum tíma alþjóðaathygli á þeim geysilega mun, sem var á vaxtarskilyrðum ungfisksins utan og innan landhelginnar. Innan landhelgislínunnar var mikil gnægð ungfisks, sem sýnilega lifði þar við hin beztu lífs- og þroskaskilyrði. En utan landhelgislínunnar sýndu rannsóknir þessar, að allt öðru máli var að gegna. Þar var ördeyða, og uppfæðingurinn hafði hlotið sömu örlög og nytjafiskurinn, hvort tveggja varð rányrkjunni að bráð.

Eftir að fjögurra mílna landhelgin kom til framkvæmda og bannaðar voru allar botnvörpu- og dragnótaveiðar í flóum og fjörðum, var þess ekki langt að bíða, að fiskmagnið ykist þar. En samfara því kom það til, að veiðarnar nýttust á allan hátt betur. Var þá eingöngu um að ræða línuveiðar og þorskanetja- og handfæraveiðar.

Á þessum tíma og eftir að 12 mílna friðunin kom til sögunnar var hér við flóann og víðar á landinu smíðaður fjöldi smærri vélbáta, er stundaðar voru á fiskveiðar með línu og handfæri. Jók þessi hagstæða útgerð að miklum mun það aflamagn, sem á land þarst, bæði við sunnan- og norðanverðan Faxaflóa. Sama máli

gegndi um aðra þá staði á landinu, sem þessar friðunarráðstafanir náðu einnig til. Þar við hættist, að afli sá, sem hér um ræðir, var úrvalshráefni til hvers konar vinnslu í fiskiðjuverum, og fór aflamagnið stöðugt vaxandi.

Þessi hagstæða þróun fiskveiðanna í Faxaflóa stóð því miður skamma stund. Hér urðu alger þáttaskil, þegar það óheillaspor var stigið, að leyfðar voru dragnótaveiðar að nýju í flóanum. Það tók skamman tíma, eftir að dragnótaveiðarnar hófust, að þær gengju af öllum handfæra- og línuveiðum smærri bátanna nær dauðum. Það dró svo úr afla þessum, að útgerð sú, sem áður hafði gefið mjög góða raun, dró fljótlega saman seglin og lagðist að mestu niður. Þeir, sem þessar veiðar stunduðu, áttu ekki annars úrkosta en leita til annarra atvinnuvega, og bátarnir voru settir í naust. En þar bíða þeirra þau örlög, að hið mikla verðmæti, sem í þeim stendur, rýrnar og verður að engu.

Dragnótaútgerðin gaf nokkra raun í byrjun, meðan hún naut ávaxtanna af undanfarandi friðun. En brátt dró úr þeim veiðum einnig og því meir sem lengra hefur liðið. Nú er svo komið í Faxaflóa, að þar er að verða fisklaust á flestum tímum árs, í stað þeirrar miklu fiskisældar, sem áður átti sér stað, meðan algert bann var lagt á hina skefjalausu rányrkju. Hættan af dragnótaveiðum í jafnþýðingarmikilli uppeldisstöð og Faxaflói er felst ekki fyrst og fremst í veiði nytjafiska, heldur hinu gegndarlausu ungvíðisdrápi, sem þessum veiðum fylgir. Er nú svo komið, að hinir stærri vélbátar, sem fiskveiðar stunda með línu, verða vart fisks varir, þótt gífurleg línulengd sé notuð, nema þá helst með því að róa langt á haf út, og dugir þá sólarhringurinn hvergi til róðursins.

Það tjón, sem landsmönnum er búið af þessum veiðum í Faxaflóa, verður ekki með tölum talið. Þetta tjón tekur einnig til fleiri en þeirra, sem við flóann búa eða þar í nánd. Fiskurinn, sem fær frið og næði til að vaxa upp í Faxaflóa, dreifist, er hann stækkar, um öll fiskisvæði við strendur landsins. Hér þarf því þegar að spyrna við fótum og bægja frá þeirri augljósu hættu, sem við blasir. En það verður ekki gert með öðrum hætti en þeim að banna með öllu dragnóta- og botnvörpuveiðar í Faxaflóa. Slíkar ráðstafanir þarf vafalaust að gera víðar, en hér í Faxaflóa er sökum legu hans og staðhátta allra mest í húfi. Þess vegna má það ekki dragast lengur, að hér verði bót á ráðin á þann hátt, sem lagt er til í frumvarpi þessu.